

Motion till riksdagen 2016/17:3667

av **Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V)**

med anledning av prop. 2016/17:154 Begränsningar i föräldrapenningen för föräldrar som kommer till Sverige med barn

1 Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen avslår proposition 2016/17:154 Begränsningar i föräldrapenningen för föräldrar som kommer till Sverige med barn.

2 Inledning

Regeringen föreslår genom propositionen 2016/17:154 Begränsningar i föräldrapenningen för föräldrar som kommer till Sverige med barn att rätten till föräldrapenning för föräldrar som kommer till Sverige med barn anpassas efter barnets ålder. Förslaget innebär att om ett barn blir bosatt i Sverige under det andra levnadsåret ska föräldrapenning lämnas under högst 200 dagar sammanlagt för föräldrarna. Vid flerbarnsfödelse ska det kunna lämnas ytterligare 76 dagar för varje barn utöver det första. Om bosättning i stället sker efter det andra levnadsåret ska föräldrapenning lämnas under högst 100 dagar sammanlagt för föräldrarna, och vid flerbarnsfödelse under ytterligare 38 dagar för varje barn utöver det första. De nuvarande tidsgränserna i socialförsäkringsbalken om föräldrapenning föreslås tillämpas även för den förälder som får föräldrapenning enligt den föreslagna begränsningsregeln.

Syftet bakom regeringens förslag är att åtgärda vad de kallar för en överkompensation av föräldradagar som föräldrar som kommer till Sverige med äldre barn har rätt till genom nuvarande ordning samt att minska de negativa konsekvenserna som en långvarig frånvaro från arbetsmarknaden kan innebära för möjligheten att etablera sig i samhället för föräldrar som kommer till Sverige med barn.

Den förra regeringen föreslog och drev igenom en liknande ändring 2013. Då begränsades antalet föräldradagar som kunde tas efter barnets fyraårsdag till 96. Argumentationen bakom förändringen var då snarlik den som ligger bakom nuvarande förslag. Motivet var att öka etableringen hos nyanlända kvinnor. Till skillnad mot förslaget från 2013 berör det nya förslaget endast föräldrar som kommer till Sverige med barn och inte de som fött barn i Sverige. Vänsterpartiet stod inte bakom förslaget

från 2013 för att det så tydligt pekade ut utrikes födda som oförmögna att använda föräldraförsäkringen på ett korrekt sätt och sakna egna drivkrafter att söka arbete. Vi menar också, nu som då, att etableringen av nyanlända stärks bäst på andra vägar. Att det nya förslaget dessutom inte inkluderar föräldrar till barn födda i Sverige gör det ännu mer problematiskt.

Vänsterpartiets kritik mot regeringens förslag handlar till stor del om den argumentation regeringen för kring framför allt nyanlända. Förslaget bygger på delbetänkandet från Utredningen om en modern föräldraförsäkring och migrationsöverenskommelsen mellan regeringen och Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna. Det motiveras som en harmonisering av reglerna som ska förhindra en nuvarande överkompensation. Ändå väljer regeringen att bryta ut en viss grupp och föreslå ändringar i lagstiftningen utifrån delbetänkandet i stället för att ta ett samlat grepp och invänta slutbetänkandet som kommer hösten 2017. Att propositionen är ett resultat av migrationsöverenskommelsen mellan regeringen och Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna som syftade till att begränsa antalet asylsökande i Sverige märks på argumentationen kring de föreslagna förändringarna. Vänsterpartiet är kritiskt till den politik som regeringen, Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna driver eftersom den bygger på tanken att det är genom att begränsa möjligheterna för och ställa hårdare krav på de som nyligen kommit till Sverige som de ska inkluderas och etableras i samhället. Det är också med samma metoder de menar att jämställdheten inom gruppen ska stärkas. Vänsterpartiet är övertygat om att en stark välfärd, ett robust trygghetssystem och en kraftfull politik mot diskriminering utgör den bästa grunden för en fungerande etablering. Vi menar att jämställdheten stärks genom en feministisk politik som utjämnar klyftorna mellan könen, inte genom att ställa krav på och begränsa utrymmet för de som redan lever med stora begränsningar. Det är feministiska reformer och en feministisk politik som har gjort Sverige till ett av världens mest jämställda länder, och det är genom en feministisk migrationspolitik vi bäst stärker jämställdheten bland nyanlända.

Vänsterpartiet anser att det är olyckligt att regeringen väljer att bryta ut en del av förslagen från Utredningen om en modern föräldraförsäkring i stället för att behandla den som en helhet, dels för att vi är emot särlösningar för vissa grupper av detta slag, dels för att det gör föräldraförsäkringen mer svåröverskådlig. Vi menar också att effekterna av de ändringar som görs i försäkringen bedöms bäst om det sker samlat. I avvaktan på slutbetänkandet från utredningen och av skälen ovan yrkar Vänsterpartiet avslag på propositionen. Riksdagen avslår proposition 2016/17:154 Begränsningar i föräldrapenningen för föräldrar som kommer till Sverige med barn. Detta bör riksdagen besluta.

3 Feministisk migrationspolitik

Vänsterpartiet är ett feministiskt parti. Vi förespråkar en feministisk migrationspolitik och ett feministiskt mottagande av människor på flykt. Asyllagstiftningen och handläggningen av asylansökningar bör reformeras så att de behandlar män och kvinnor lika och så att de bygger på större medvetenhet om de särskilda faror och problem som flickor och kvinnor möter under såväl flykt som asylprocessen, på grund av rådande

könsmaktsordning. Mottagandet måste bli mer jämställt. Sverige är ett av världens mest jämställda länder, men vi har mycket kvar att göra. Löneskillnader, mäns våld mot kvinnor, diskriminering och obetalt arbete i hemmet är fortfarande stora utmaningar för det svenska samhället. Jämställdhet kan aldrig tas för givet, feministiska kamper måste tas varje dag och överallt. Det är så vi har nått dit vi är i dag och det är så vi bygger ett rättvisare och mer jämlikt Sverige. Barnomsorg, särbeskattning och föräldraförsäkring är några av de viktigaste byggstenarna i den svenska jämställdhetspolitiken. Att peka ut andra som mindre jämställda ökar inte jämställdheten i Sverige. Vi måste i stället se politikens roll i skapandet av patriarkala mönster och strukturer.

Vänsterpartiet tar patriarkala strukturer och bristande jämställdhet på allvar. När de används som slagträ i debatten för att misstänkliggöra flyktingar skadar det både jämställdheten och spär på rasistiska strömningar. Med en feministisk migrationspolitik kan vi säkerställa ett värdigt och inkluderande mottagande där alla människor har samma möjligheter att ta sig till Sverige och samma möjligheter att etablera sig i samhället. Det är så vi har byggt ett av världens mest jämställda länder och det är så vi fortsätter att bygga ett mer rättvist och jämlikt Sverige.

Arbetsförmedlingens analyser visar att kvinnor tar del av myndighetens etableringsuppdrag i lägre utsträckning än män. Patriarkala strukturer i myndighetsutövande stärker patriarkala strukturer i samhället. Det pågår ett utvecklingsarbete inom Arbetsförmedlingen och andra myndigheter, men mer måste göras.

4 Individualiserad föräldraförsäkring

Vänsterpartiet vill se en individualiserad föräldraförsäkring, så att föräldrar delar lika på dagarna i föräldraförsäkringen. I dag tar mammorna ut tre fjärdedelar av dagarna i föräldraförsäkringen. Även om pappors uttag av föräldradagar har ökat något genom åren skulle det med dagens takt ta över 50 år innan uttaget blir jämställt mellan kvinnor och män, enligt TCO:s s.k. pappaindex. Vänsterpartiet stödde regeringens förslag om att 90 dagar ska reserveras för den ena föräldern och inte kunna överlåtas till den andra föräldern, men vi vill gå ännu längre. Hur föräldrar ska förmås att fördela ansvar för hem och barn lika är en av de mest centrala jämställdhetsfrågorna. Vänsterpartiet vill ha ett jämnare uttag av föräldraledighet eftersom det skulle motverka att kvinnor får lägre inkomster än män och skulle ge barn en bättre relation till båda sina föräldrar. Även familjer med ganska stora löneskillnader skulle tjäna på ett jämnt uttag av föräldrapenning. En individualiserad föräldraförsäkring skulle förbättra jämställdheten i hela samhället och samtidigt till stor del åtgärda de problem som regeringen vill komma åt. En jämnare fördelning av uttagandet av föräldraförsäkringen stärker också barnens kontakt med båda föräldrarna och betyder mycket för både barnets och föräldrarnas utveckling.

Med regeringens förslag kan inga dagar på sjukpenningnivå överlåtas mellan föräldrarna om barnet är över två år när det kommer till Sverige, det blir alltså i praktiken en individualiserad föräldraförsäkring för just denna grupp. För de som kommer till Sverige när barnet är ett år handlar det om 20 dagar på sjukpenningnivå som kan överlåtas. För denna grupp blir det näst intill en individualiserad föräldraförsäkring. Att föräldraförsäkringen ska vara individualiserad för just dessa

grupper, samtidigt som en generell individualisering möter så stort motstånd, är svårt att förstå.

Föräldrapenningdagar på grundnivå är dock undantagna från bestämmelsen om reserverade dagar så de kan överlåtas fritt mellan föräldrarna. De flesta som skulle omfattas av den föreslagna lagändringen kommer inte ha några dagar på sjukpenningnivå eftersom de inte hunnit arbeta tillräckligt länge. Hur dagar på olika ersättningsnivåer ska kunna överlåtas mellan föräldrarna kommer att behandlas i utredningens slutbetänkande, vilket är ytterligare ett argument för att avvakta med lagändringar tills hela utredningen är färdig.

Wiwi-Anne Johansson (V)

Ulla Andersson (V)

Christina Høj Larsen (V)

Daniel Sestrajcic (V)

Ali Esbati (V)

Daniel Riazat (V)